

Н. О. КРАВЕЦЬ, Н. Я. КЛИМУК

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
м. Тернопіль, Україна

Мета: вивчення особливостей соціальних програм в умовах повномасштабного вторгнення росії до України та сфер їх застосування.

Матеріали і методи. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: теоретичного узагальнення, метод порівняльного аналізу, класифікації і групування, статистичного порівняння та узагальнення.

Результати. Конфлікт в Україні, який почався в 2014 р., призвів до гуманітарної кризи та економічного занепаду в певних регіонах країни. У цей період уряд України почав впроваджувати соціальні програми для підтримки населення, яке постраждало від війни. Повномасштабне вторгнення росії у лютому 2022 р. стало випробуванням не лише для безпеки країни, але й для її соціальної сфери. Уряд України ввів ряд соціальних програм для допомоги військовим, пораненим, їх сім'ям, сім'ям воїнів, що загинули, вимушеним переселенцям та загалом людям, які постраждали від війни.

Соціальні програми в період війни в Україні мають на меті забезпечити всю необхідну підтримку для населення, яке постраждало від конфлікту та втрати здатності до праці.

У статті розглянуто роль соціальних програм під час війни і їх важливість для забезпечення гуманітарної допомоги та підтримки вразливих груп населення. У ній проаналізовано різні аспекти гуманітарного втручання, такі, як розробка програм, координація дій та оцінка впливу на соціальний статус населення під час конфлікту. У статті досліджено також ролі громадських організацій, міжнародних гуманітарних організацій та владних установ у реалізації соціальних програм та їх спільну місію в забезпеченні гідної якості життя для постраждалих від війни.

Охарактеризовано актуальні на сьогодні програми соціального захисту постраждалим від військових дій; описано надання матеріальної допомоги від ряду іноземних держав та організацій.

Висновки. Соціальні програми під час війни відіграють критичну роль у забезпеченні гуманітарної допомоги і підтримки вразливих груп населення. Ці програми є ключовим інструментом для полегшення страждань та відновлення гідної якості життя під час конфлікту. Громадські організації, міжнародні гуманітарні організації та владні установи повинні спільно працювати для забезпечення ефективного впровадження та координації соціальних програм із метою покращення життя тих, хто найбільше потребує допомоги під час війни.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: соціальні програми; військовий стан; постраждалі від війни; міжнародна допомога.

Під час війни населення вразливе і часто стикається з серйозними соціальними та економічними викликами. Спричинені конфліктом руйнування, втрати в житті та надзвичайна гуманітарна криза роблять неможливим забезпечення основних потреб населення. У таких умовах соціальні програми стають життєво важливими для забезпечення допомоги та підтримки тим, хто постраждав від війни.

Мета роботи: вивчення особливостей соціальних програм в умовах повномасштабного вторгнення росії до України та сфер їх застосування. Реалізація поставленої мети вимагає розв'язання таких дослідницьких завдань:

– охарактеризувати актуальні на сьогодні програми соціального захисту постраждалим від військових дій;

– описати надання матеріальної допомоги від ряду іноземних держав та організацій.

Матеріали і методи. У процесі дослідження використовували загальнонаукові та спеціальні

методи дослідження: теоретичного узагальнення, метод порівняльного аналізу, класифікації і групування, статистичного порівняння та узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення. У період війни в Україні було розроблено та запроваджено ряд соціальних програм для підтримки населення, яке постраждало від конфлікту. Першим кроком у забезпеченні ефективної підтримки населення вразливих груп є розробка соціальних програм, які відповідають специфічним потребам і умовам конфлікту.

Другий етап – координація дій. Адже співпраця між громадськими організаціями, міжнародними гуманітарними організаціями та владними установами є ключовою для успішного впровадження соціальних програм під час війни. Координація дій дозволяє уникнути дублювання зусиль і максимізувати вплив гуманітарної допомоги. І, звичайно, важливим етапом у реалізації соціальних програм є постійна оцінка їх впливу на

соціальний статус населення. Це дозволяє адаптувати програми до змінюваних умов конфлікту та потреб населення [1–3].

Зокрема, на сьогодні розроблені і діють в умовах війни в Україні такі програми [4, 5]:

1. Програма допомоги військовим, які постраждали від війни, і членам їх сімей. Ця програма надає фінансову підтримку тим, хто брав участь у бойових діях або став жертвою конфлікту. Її мета полягає в забезпеченні матеріальної підтримки для покриття витрат на медичне лікування, відновлення здоров'я, життєво необхідні потреби та соціальні потреби, психологічну підтримку.

2. Програма соціальної підтримки внутрішньо переміщеним особам (ВПО). Одна з найбільш важливих соціальних програм – це програма, створена для тих, хто був змушений покинути своє місце проживання через конфлікт на сході України. Згідно з даними Організації Об'єднаних Націй, понад 1,6 млн людей були вимушені залишити свої домівки через повномасштабне вторгнення росії. Вона забезпечує безкоштовне житло, медичну допомогу, харчування та інші життєво необхідні потреби. Уряд України здійснює допомогу переселенцям, зокрема надає житло та фінансову підтримку.

3. Програма допомоги дітям, які постраждали від війни. Ця програма забезпечує фінансову підтримку дітям, які втратили батьків або стали інвалідами внаслідок конфлікту. Вона також надає соціальну, медичну та психологічну підтримку.

4. Програма допомоги ветеранам. Ця програма забезпечує підтримку ветеранам, які брали участь у бойових діях, або стали інвалідами. Вона надає фінансову, медичну, житлову, трудову та іншу допомогу.

5. Програма допомоги місцевим громадам. Ця програма забезпечує підтримку місцевим громадам, які постраждали від конфлікту.

6. Програма «Соціальний захист». Ця програма передбачає надання матеріальної допомоги і соціальних послуг людям, які постраждали від війни, включаючи учасників бойових дій та їхніх родичів. До програми також входить підтримка ветеранів війни та їхніх сімей. Вона також забезпечує фінансову допомогу, медичну та психологічну підтримку й інші послуги для сімей військовослужбовців, які загинули в бойових діях.

7. Програма «Соціальні кредити», яка забезпечує можливість отримання кредитів із низькою відсотковою ставкою для сімей, які постраждали від війни.

8. Програма «Підтримка дітей». Ця програма забезпечує допомогу дітям, які стали сиротами внаслідок війни, а також дітям, які перебувають в умовах соціального ризику.

9. Програма «Підтримка інвалідів». Ця програма забезпечує допомогу інвалідам війни, включаючи медичне обслуговування, соціальну підтримку та матеріальну допомогу.

10. Програма «Підтримка постраждалих від насильства». Ця програма забезпечує допомогу

жертвам насильства, включаючи жінок та дітей, які стали жертвами насильства внаслідок війни.

11. Програма допомоги постраждалим від мін. У зоні бойових дій на сході України досі існують мінні поля, які становлять загрозу для жителів та військових. Ця програма надає допомогу постраждалим від мін та їх сім'ям.

Допомога міжнародних організацій Україні

Україна отримує матеріальну допомогу від різних організацій та країн світу, щоб підтримати соціальний захист українців під час війни. Така поміч може бути надана як фінансова допомога, так і наданням гуманітарної допомоги та необхідних ресурсів.

Один із прикладів такої допомоги – міжнародні гуманітарні організації, які надають фінансову та матеріальну підтримку. Наприклад, Червоний Хрест, Червоний Півмісяць, Організація Об'єднаних Націй (ООН) та Європейський Союз (ЄС) надають фінансову та гуманітарну допомогу, таку, як медичні препарати, їжа, продукти, питна вода, одяг та інші необхідні речі.

Вагомою є соціальна допомога від ЮНІСЕФ, яка полягає у виплаті розміром 2200 грн на кожного члена сім'ї, яку можуть щомісяця отримувати батьки чи усиновлювачі дітей віком до 18 років та дітей з інвалідністю [3].

Крім того, деякі країни світу також надають фінансову та гуманітарну поміч для соціального захисту українців. Наприклад, США, Канада, Німеччина, Франція та інші країни надають допомогу в рамках своїх соціальних у разі війни та будь-якого іншого лиха.

Ця допомога спрямована на забезпечення базових потреб населення, надання медичної допомоги, житлової підтримки, соціальної допомоги та інших видів підтримки українському населенню, особливо тим, хто безпосередньо постраждав від війни.

Важливо зазначити, що соціальні програми допомоги можуть змінюватися з часом, залежно від ситуації в Україні та інтересів країн та організацій, які надають підтримку. Щоб отримати більш конкретну інформацію про поточні програми та допомогу, рекомендується звернутися до українських урядових органів, міжнародних гуманітарних організацій або консультаційних центрів, що працюють в Україні.

Висновки

Соціальні програми під час війни відіграють критичну роль у забезпеченні гуманітарної допомоги і підтримки вразливих груп населення. Ці програми є ключовим інструментом для полегшення страждань та відновлення гідної якості життя під час конфлікту. Громадські організації, міжнародні гуманітарні організації та владні установи повинні спільно працювати для забезпечення ефективного впровадження та координації соціальних програм із метою покращення життя тих, хто найбільше потребує допомоги під час війни.

Перспективи подальших досліджень. Важливо враховувати, що стан та обсяг соціальних програм можуть змінюватися з часом і соціаль-

ними, економічними та політичними потребами, тому важливими є питання розробки та впровадження нових соціальних програм, зокрема про-

грам відбудови територій, відновлення екології, зміцнення ментального здоров'я населення тощо після перемоги України.

Список літератури

1. Запорожан Л. П. Стратегія планування соціальних програм у громадському здоров'ї / Л. П. Запорожан, Н. О. Кравець // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2021. – № 1.
2. Кравець Н. О. Формування інноваційної основи системи соціальних програм у громадському здоров'ї / Н. О. Кравець // Громадське здоров'я в соціальному і освітньому просторі – виклики в умовах реформування і перспективи розвитку : матеріали II Міжнар. укр.-нім. симпозиуму, 22–24 верес. 2020 р. – Тернопіль, 2020. – С. 114–118.
3. Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я. Операційний посібник / [В. Ляшко, Н. Півень, М. Брага та ін.]. – Режим доступу : <http://phc.lg.ua/wp-content/uploads/2020/05/Operativnij-posibnik-z-miscevih-program.pdf>.
4. Сайт Міністерства соціальної політики України. – Режим доступу : <https://www.msp.gov.ua/timeline/?t=152&from=&till=&m=6#tagpanel>.
5. Сайт UNICEF. – Режим доступу : <https://register.unicef.org/>.

References

1. Zaporozhan, L.P., & Kravets, N.O. (2021). Stratehiya planuvannya sotsialnykh prohram u hromadskomu zdorovy [Strategy of planning social programs in public health]. *Visnyk sotsialnoi hihiyeny ta orhanizatsiyi okhorony zdorovya Ukrainy – Bulletin of social hygiene and health care organizations of Ukraine*, 1 [in Ukrainian].
2. Kravets, N.O. (2020). Formuvannya innovatsiynoi osnovy systemy sotsialnykh prohram u hromadskomu zdorovy [Formation of the innovative basis of the system of social programs in public health]. *Hromadske zdorovya v sotsialnomu i osvithnomu prostori – vyklyky v umovakh reformuvannya i perspektyvy rozvytku – Public health in the social and educational space – challenges in the conditions of reform and development prospects: Materials of the second international Ukrainian-German symposium*. (pp. 114-118). Ternopil [in Ukrainian].
3. Lyashko, V., Piven, N., Braha, M., Ryzhkova, A., Nagorna I., Prykhodko, V., ... Korolenko, V. Rozrobka ta finansuvannya rehionalnykh i mistsevykh prohram hromadskoho zdorovya [Development and financing of regional and local public health programs]. Retrieved from: <http://phc.lg.ua/wp-content/uploads/2020/05/Operativnij-posibnik-z-miscevih-program.pdf> [in Ukrainian].
4. Sayt Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy [Website of the Ministry of Social Affairs]. Retrieved from: <https://www.msp.gov.ua/timeline/?t=152&from=&till=&m=6#tagpanel>.
5. Sayt UNICEF [UNICEF website]. Retrieved from: <https://register.unicef.org/>.

FEATURES OF THE SOCIAL PROGRAMS IMPLEMENTATION UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW IN UKRAINE

N. O. Kravets, N. Ya. Klymuk

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ternopil, Ukraine

Purpose: study of the features of social programs in the conditions of a full-scale invasion of Russia into Ukraine and their areas of application.

Materials and Methods. In the research process, general scientific and special research methods were used: theoretical generalization, the method of comparative analysis, classification and grouping, statistical comparison and generalization.

Results. The conflict in Ukraine, which began in 2014, has led to a humanitarian crisis and economic decline in certain regions of the country. During this period, the government of Ukraine began to implement social programs to support the population affected by the war. The full-scale invasion of Russia in February 2022 became a test not only for the country's security, but also for its social sphere. The Government of Ukraine has introduced a number of social programs to help military personnel, the wounded, their families, families of fallen soldiers, forced migrants and people affected by war in general.

Social programs during the war in Ukraine aim to provide all necessary support for the population affected by the conflict and loss of ability to work. The article examines the role of social programs during the war and their importance for providing humanitarian aid and support for vulnerable population groups. It analyzes various aspects of humanitarian intervention, such as program development, coordination and assessment of the impact on the social status of the population during conflict. The article also examines the roles of public organizations, international humanitarian organizations and government institutions in the implementation of social programs and their joint mission in ensuring a decent quality of life for war victims.

Current social protection programs for victims of military operations are characterized; the provision of material aid from a number of foreign countries and organizations is described.

Conclusions. Wartime social programs play a critical role in providing humanitarian aid and support to vulnerable populations. These programs are a key tool for alleviating suffering and restoring a decent quality of life during conflict. Civil society organizations, international humanitarian organizations and government

agencies must work together to ensure effective implementation and coordination of social programs to improve the lives of those most in need during wartime.

KEY WORDS: **social programs; martial law; war victims; international aid.**

Рукопис надійшов до редакції 06.09.2023.

Відомості про авторів:

Кравець Наталія Орестівна – кандидатка технічних наук, доцентка кафедри медичної інформатики Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(067) 172-70-25.

Климук Наталія Ярославівна – кандидатка технічних наук, доцентка кафедри медичної інформатики Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(067) 352-51-63.